

REMEMBER ALEXANDRU SZENTMIKLOSI (1971–2019)

Povestea lui Alexandru Szentmiklosi poate reprezenta un model pentru cei care nu mai cred că succesul poate fi obținut prin muncă, ambiție și pasiune. Cariera sa în arheologie a debutat la o vârstă fragedă, el participând încă de la 14 ani la cercetările arheologice de la Remetea Mare – *Gomila lui Gabor*, conduse de un alt ilustru arheolog bănățean, Florin Medeleț. Acesta din urmă avea să devină mentorul lui Sanyi (cum îi spuneau apropiații), învățându-l respectul pentru cercetarea arheologică, dar și însuflându-i pasiunea pentru studierea epocii bronzului. Pe lângă „ABC-ul” arheologiei, șantierul lui Florin Medeleț l-au învățat rigurozitatea muncii, disciplina și gestionarea unui colectiv compus adesea din caractere diferite.

Începând cu anul 1991 urmează cursurile

Facultății de Litere, Filosofie și Istorie din cadrul Universității de Vest din Timișoara pe care le-a absolvit în anul 1996. În timpul studenției, pe lângă vasta activitate de teren, s-a remarcat și prin lucrările și prezentările susținute la diverse sesiuni științifice studențești, obținând în anul 1993 locul I la Simpozionul Național de Comunicări Științifice Studențești „Unitate și continuitate în istoria poporului român”, organizat de Universitatea „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia.

În anul 1997 devine oficial angajat al Muzeului Banatului din Timișoara, instituție căreia i-a dedicat 33 de ani din viață. Parcurge toate gradele profesionale, ajungând în anul 2007 șeful Secției de Arheologie. În anul 2009 obține titlul de doctor în istorie la „Universitatea 1 Decembrie 1918” din

Alba Iulia, sub îndrumarea profesorului Iuliu Paul. A fost beneficiarul mai multor burse și stagii de studiu în străinătate în centre de cercetare prestigioase din Berlin, Würzburg sau Padova.

Drumurile noastre s-au intersectat în anul 2010 când, student fiind în primul an al facultății, mi-a oferit șansa de a lucra într-un complex proiect de cercetare arheologică preventivă. În cei nouă ani în care am lucrat în echipă, am învățat de la Alexandru Szentmiklosi cum să țin corect un șpaclu în mână sau cum să caut marginile unui complex, dar și cum se organizează o conferință internațională sau un proiect de cercetare major cum a fost cel de la Cornești-*Iarcuri*.

Cea mai importantă lecție pe care a oferit-o apropiaților săi a fost cea a corectitudinii în săpătură, preferând să renunțe la confortul personal decât să facă rabat de la calitatea cercetării arheologice. În acest sens, merită amintită o întâmplare petrecută în anul 2011 pe șantierul viitoarei parcuri subterane din „Piața 700” a Timișoarei. Această cercetare a reprezentat un adevărat test de duranță și voință, programul de lucru fiind impropriu denumit „program” întrucât se muncea zi-lumină. Într-una din aceste zile, constructorul (care în dese rânduri a arătat un real dispreț față de cercetarea noastră și mai ales față de patrimoniul orașului) amenința cu distrugerea unui important complex arheologic datând din perioada otomană a Timișoarei. În acel moment „domn’ Profesor”, cum îi spuneam noi studenții, ne-a anunțat că nu vom pleca acasă până ce nu vom cerceta complet acea fântână. Eforturile au dat roade, când la ceva vreme după miezul nopții, colegul Iulian Leonti a scos și ultimul din cele șase vase întregi căzute pe fundul fântânii¹. În acea seară am plecat spre case în jurul orei 1:30, gândindu-ne că prin efortul nostru am reușit să păstrăm vie o fărâma din istoria orașului, care altfel ar fi sfârșit sub cupa excavatoarelor.

De altfel, de Piața 700 din Timișoara aveau să se lege cele mai spectaculoase și totodată solicitante eforturi întreprinse de către Alexandru Szentmiklosi în domeniul arheologiei preventive. Cele trei campanii de cercetare coordonate în această zonă au scos la iveală crâmpie din istoria otomană a Timișoarei, dar și o parte din ruinele fortificației bastionare ridicate după cucerirea Habsburgică a orașului. Dintre acestea, cea mai spectaculoasă operațiune a reprezentat-o cercetarea unuia dintre stăvilarele fortificației austriece. Eforturile depuse pentru scoaterea la lumină a monumentului au fost răsplătite prin faptul că „Stăvilarul” a devenit

unul din puținele structuri arheologice valorificate în scop turistic în Timișoara².

Totuși, proiectul de suflet al lui Alexandru Szentmiklosi va rămâne fortificația de la Cornești-*Iarcuri*. Arheologul timișorean a reluat cercetările în cea mai mare fortificație preistorică din Europa în anul 2007, la mai bine de șase decenii de la întreruperea lor. Proiectul demarat împreună cu bunul său prieten Bernhard S. Heeb a crescut de la an la an, în desfășurarea sa fiind cooptate de-a lungul timpului mai multe instituții de prestigiu cum ar fi: Muzeul de Pre- și Protistorie din Berlin, Universitatea din Exeter, Universitatea din Frankfurt sau Institutul de cercetare Topoi din Berlin. Pe parcursul celor zece ani³ în care Sanyi a coordonat cercetările de la *Iarcuri*, șantierul a devenit locul de formare a mai multor tineri cercetători români, germani sau englezi. Realizările acestui proiect au reprezentat adesea un prilej de mândrie pentru Sanyi, dar și pentru Muzeul Național al Banatului. El nu rata nicio ocazie de a prezenta oricui, mărețele valori de pământ de la Cornești, precum și rezultatele cercetărilor desfășurate cu multe sacrificii. Dovada pasiunii pentru fortificația de la Cornești o ilustrează foarte bine o întâmplare petrecută către finalul vieții sale. Cu ocazia organizării conferinței internaționale „Local Traditions, Culture, Contact or Migration? The Pottery of Cruceni-Belegiš-Gáva Type as a Chronological and Cultural Marker in Southeast Europe during the Late Bronze Age”, din 8–10 octombrie 2018, Sanyi a programat și o excursie prin care dorea să le prezinte invitaților mega-fortificația de la *Iarcuri*, precum și rezultatele cercetărilor sale. În ziua în care fusese programată excursia, Sanyi a trebuit să urmeze o nouă tură din tratamentul care – spera el – să îl pună pe picioare, dar care îl secătuia de energie. M-am prezentat la ora stabilită la poarta spitalului de unde l-am preluat și l-am dus la Cornești. Deși vizibil slăbit, le-a prezentat *Iarcurile* cercetătorilor veniți din numeroase țări într-un ghidaj ce a durat până la înserat și a presupus parcurgerea câtorva kilometri prin cele patru incinte ale fortificației preistorice. Seara a încheiat-o în stilul caracteristic, discutând bazele unor numeroase proiecte cu participanții conferinței, nearătând în niciun moment oboseala și greutatea care îl măcinau. Din păcate nu a mai apucat să concretizeze niciunul din proiectele discutate, iar ghidajul eroic a reprezentat ultima sa vizită la *Iarcuri*.

¹ Szentmiklosi-Bălărie 2012, Pl. IX/1–2.

² Szentmiklosi 2016.

³ Heeb *et alii* 2017.

Asemenea magistrului său Florin Medeleț, Alexandru Szentmiklosi a contribuit la formarea mai multor generații de arheologi, mulți dintre ei, printre care și semnatarul acestor rânduri, continuând munca în slujba muzei Clio. Rămâne astfel datoria noastră de a nu-i înșela încrederea pe care ne-a acordat-o și de a-i duce

mai departe misiunea de cercetare, protejare și valorificare a patrimoniului istoric bănățean, fără a face compromisuri în ceea ce privește calitatea cercetării.

REQUIESCAT IN PACE!

Andrei Georgescu

BIBLIOGRAFIE

Heeb *et alii* 2017

B. S. Heeb – A. Szentmiklosi – A. Bălărie – R. Lehm-puhl – R. Krause, Cornești-Iarcuri – 10 years of research (2007–2016). Some important preliminary results. (B.S. Heeb, A. Szentmiklosi, R. Krause, M. Wemhoff). *Fortifications: The Rise and Fall of Defended Sites in Late Bronze and Early Iron Age of South-East Europe*, Bonn (2017), 217–228.

Szentmiklosi 2016

A. Szentmiklosi, Stăvilarul fortificației de secol XVII din Timișoara – Piața 700. Punct muzeal în aer liber. *Banatica* 26 (2016), 433–444.

Szentmiklosi- Bălărie 2012

A. Szentmiklosi – A. Bălărie, Contribuții la cunoașterea evoluției orașului Timișoara la sfârșitul Evului Mediu. Cercetările arheologice preventive din suburbia Palanca Mare. *Analele Banatului S.N.* 20 (2012), 205–226.

LISTA LUCRĂRILOR PUBLICATE

Cărți

– Drașovean Fl., Benea D., Mare M., Muntean M., Tănase D., Crânguș M., Chiu F., Micle D., Regep Vlascici S., **Szentmiklosi Al.**, Ștefănescu A., Timoc C., *Săpăturile arheologice preventive de la Dumbrăvița (jud. Timiș). DN6 – varianta ocolitoare Timișoara, km. 549+076 – DN 69, km. 6+430*, Timișoara, 2004.

– Drașovean Fl., Feneșan C., Flutur Al., **Szentmiklosi Al.**, El Susi G., Kopeczny Zs., Kiss H., Șeptilici R., Dinu N., *Timișoara în amurgul Evului Mediu. Rezultatele cercetărilor arheologice preventive din centrul istoric*, Timișoara, 2007.

Volume editate

– Heeb B., **Szentmiklosi Al.**, Krause R., Wemhoff M. (eds.), *Fortifications: The Rise and Fall of Defended Sites in Late Bronze Age and Early Iron Age of South-Eastern Europe, International Conference in Timișoara, Romania from November 11th–13th 2015*, Berlin, 2017.

– Dietrich L., Dietrich O., Heeb B. and **Szentmiklosi Al.** (eds.), *Aes Aeterna. Festschrift für Tudor Soroceanu zum 65. Geburtstag*, Timișoara, 2009.

Cataloge de expoziție

– **Szentmiklosi Al.**, Drașovean Fl., *Arta lucrării bronzului în Banat (mileniul al II-lea în. Chr.)*, Timișoara, 2004.

Studii

– **Szentmiklosi Al.**, Contribuții la repertoriul arheologic al localității Cornești, județul Timiș, în *Banatica*, 28, 2018, 285–322.

– Chiroiu P., **Szentmiklosi Al.**, Ardelean A.C., Bălărie A., Primele investigații dendroarheologice privind fortificația de secol XVIII a Timișoarei, în *Banatica*, 28, 2018, 339–365.

– Lemphul R., Georgescu A., Heeb B., **Szentmiklosi Al.**, Bălărie A., Teinz K., Krause R., Wemhoff M., Häuser, Gruben und ein »Lausitzer« Gefäß- Ergebnisse der Feldforschungen 2016 und 2017 an der spätbronzezeitlichen Siedlung Cornești-Iarcuri im rumänischen Banat, în *Acta Praehistorica et Archaeologica*, 50, Berlin, 2018, 31–43.

– Ardelean A.C., Bălărie A., **Szentmiklosi Al.**, Investigații magnetometrice realizate în hotarul localității Cornești, jud. Timiș (campania 2017)/ Magnetic prospection on the boundaries of

Cornești village, Timiș county (results of a 2017 field survey), în *Banatica*, 27, 2017, 301–310.

– **Szentmiklosi Al.**, A legnagyobb bronzkori erődítmény Európában – Mezőszadányi árkokatok, în *Régi(j)óvilág*, XI/1, 2016, 7–9.

– **Szentmiklosi Al.**, Cercetările arheologice de la Peciu Nou-Bociar, județul Timiș, în *Banatica*, 26, 203–238.

– **Szentmiklosi Al.**, Medeleț Fl., Sondajul arheologic din așezarea de epoca bronzului de la Voiteg-Groapa cu vulpi, în *Banatica*, 26, 2016, 239–256.

– Hamat A.C., **Szentmiklosi Al.**, Bălărie A., Obiecte folosite pentru iluminat descoperite în timpul cercetărilor preventive din centrul Timișoarei, în *Banatica*, 26, 2016, 413–431.

– Bălărie A., **Szentmiklosi Al.**, Descoperirile arheologice de tip Vatina din Incinta II de la Cornești-Iarcuri (jud. Timiș). Raport preliminar/ Archaeological findings of Vatina type in the precincts II at Cornești-Iarcuri, Timiș county. A preliminary report, în *Banatica*, 26/1, 2016, 257–271.

– Heeb B., **Szentmiklosi Al.**, Krause R., Cornești-Iarcuri – Ergebnisse der archäologischen Untersuchungen 2007 bis 2014 an der größten prähistorischen Befestigung Europas, în *Mitteilungen der Berliner Gesellschaft für Anthropologie, Ethnologie und Urgeschichte*, Bd. 36, 2015, 57–68.

– Nykamp M., Hoelzmann Ph., Heeb B., **Szentmiklosi Al.**, Schütt B., Holocene sediment dynamics in the environs of the fortification enclosure of Cornești-Iarcuri in the Romanian Banat, în *Quaternary International*, 2015, 1–14.

– **Szentmiklosi Al.**, Primele menționări cartografice ale fortificației de epoca bronzului de la Cornești-Iarcuri, jud. Timiș/First Map-Drawing Mentions of the Bronze Age Fortification from Cornești-Iarcuri, Timiș County, în *Istros*, XXI, Brăila, 2015, 31–55.

– Mare M., **Szentmiklosi Al.**, Bălărie A., Rescue Excavation in the site „Timișoara-Square 700”. City Business Centre, building D, în *Banatica*, 24, 2014, 179–208.

– Heeb S.B., Jahn Ch., **Szentmiklosi Al.**, Geschlossene Gesellschaft? – Zur Gestaltung und Bedeutung bronzezeitlicher Festungstore, în *Acta Praehistorica et Archaeologica*, 46, 2014, 67–103.

– **Szentmiklosi Al.**, International exhibition “The Vikings”, Berlin, 10.09.2014 – 04.01.2015, în *Analele Banatului*, XXII, 2014, 529–533.

- Woidich M., **Szentmiklosi Al.**, *Uivar and its significance for the beginning of the Early Bronze Age in the Romanian Banat*, în *Transition to the Bronze Age. Interregional Interaction and Socio-Cultural Change in the Third Millennium BC Carpathian Basin and Neighbouring Regions* (Eds. Volker Heyd, Gabriella Kulcsár, Vajk Szeverényi), Archaeolingua, Budapest, 2013, 233–244.
- **Szentmiklosi Al.**, *Observations on the Construction System of the 18th Century Bastion Fortification in Timișoara*, în *Transilvanian Review*, XXII, 4, 2013, 211–223.
- Heeb S.B., **Szentmiklosi Al.**, Harding A., Krause R., *Die spätebronzezeitliche Befestigungsanlage Cornești-Iarcuri im rumänischen Banat – ein kurzer Forschungsbericht der Jahre 2010 und 2011*, în *Acta Praehistorica et Archaeologica*, 44, 2012, 47–58.
- **Szentmiklosi Al.**, Bălărie A., *Contribuții la cunoașterea evoluției orașului Timișoara la sfârșitul Evului Mediu. Cercetările arheologice preventive din suburbia Palanca Mare/Contribution to the Knowledge of the Evolution of the Town of Timișoara at the end of the Middle Ages. Archaeological Preventive Investigations within the Suburb of Palanca Mare*, în *Analele Banatului*, XX, 2012, 205–226.
- O’Shea M.J., Barker W.Al., Motta L., **Szentmiklosi Al.**, *Archaeological Investigations at Pecica „Șanțul Mare” 2006–2009 (Cercetări arheologice la Pecica „Șanțul Mare” 2006–2009)*, în *Analele Banatului*, XIX, 2011, 67–78.
- **Szentmiklosi Al.**, Bălărie A., Kopeczny Zs., *Descoperirile arheologice de la sfârșitul sec. XIX din hotarul localității Gaj, Serbia/Archäologische Funde an der Grenze der Ortschaft Gaj, Serbien. Almásy – Sammlung*, în *Analele Banatului*, XIX, 2011, 85–108.
- **Szentmiklosi Al.**, Heeb S.B., Heeb J., Harding A., Krause R., Becker H., *Cornești-Iarcuri – a Bronze Age town in the Romanian Banat?*, în *Antiquity*, 85, 329, 2011, 819–838.
- Heeb S.B., Krause R., **Szentmiklosi Al.**, *Iarcuri – die größte prähistorische Befestigung Europas*, în *Archäologie in Deutschland*, 4, 2011, 56–59.
- **Szentmiklosi Al.**, Tincu S., *Verbicioara Discoveries in Hunedoara*, în *Analele Banatului*, S.N., XVIII, 2010, 11–21.
- **Szentmiklosi Al.**, *Locuirea de tip Cruceni-Belegiș de la Cruceni-Módosi út (jud. Timiș). Sondajele arheologice din anii 1997 și 1999/The settlement of type Cruceni-Belegiș from Cruceni-Módosi út, Timiș county. Archaeological excavations from 1997 and 1999*, în *Banatica*, 20/1, 2010, 293–306.
- **Szentmiklosi Al.**, *Considerații privind terminologia utilizată în definirea culturii Cruceni-Belegiș/Considerations concerning terminology used for defining the Cruceni-Belegiș Culture*, în *Banatica*, 20/1, 2010, 67–127.
- **Szentmiklosi Al.**, Tincu S., *Descoperiri de tip Verbicioara în hotarul orașului Hunedoara/Verbicioara Typ Funde an der Grenze der Stadt Hunedoara*, în *Corviniana. Acta Musei Corvinensis*, XIII, 2010, 103–117.
- **Szentmiklosi Al.**, *Archäologische Bezugspunkte zu Temeswar*, în *Temeswar/Timișoara-Klein Wien an der Bega. Katalog zur gleichnamigen Ausstellung im der Donauschwabischen Zentralmuseum 19. März bis 24. Mai 2010* (Hrsg. M. Rill, D.L. Ciobotaru), Ulm, 2010.
- Timoc C., **Szentmiklosi Al.**, *Câteva date despre ceramica descoperită la Foeni-Seliște (jud. Timiș)/Ceramics from Foeni-Seliște*, în *Analele Banatului*, S.N., XVI, 2008, 101–134.
- Heeb S.B., **Szentmiklosi Al.**, Wiecken J.M., *Zu den Wallringen von Cornești-Iarcuri, Jud. Timiș, Rumänien – Forschungsgeschichte und neueste Untersuchungen*, în *Praehistorische Zeitschrift*, 83/2, 2008, 179–188.
- **Szentmiklosi Al.**, *The Relations of the Cruceni-Belegiș Culture with Žuto Brdo-Gârla Mare Culture*, în *Analele Banatului*, S.N., XIV/1, 2006, 229–269.
- O’Shea M.J., Barker W.Al., Nicodemus A., Sherwood S., **Szentmiklosi Al.**, *Archaeological investigations at Pecica-„Șanțul Mare”: the 2006 Campaign*, în *Analele Banatului*, S.N., XIV/1, 2006, 211–227.
- **Szentmiklosi Al.**, *Materials belonging to the Culture Cruceni-Belegiș discovered in the Boundaries of the Locality of Dragsina (Timiș County)*, în *Banatica*, 17, 2005, 75–88.
- **Szentmiklosi Al.**, Timoc C., *Die ersten archäologische Ausgrabungen von Foeni, Ort „Seliște”*, în *Banatica*, 17, 2005, 59–73.
- **Szentmiklosi Al.**, *Arta prelucrării bronzului în Banat (mileniul al II-lea în.Chr.). Expoziție internațională itinerantă*, în *Analele Banatului*, S.N., XII-XIII, 2004–2005, 611–614.
- **Szentmiklosi Al.**, *Cercetările arheologice de salvare de la Deta-Dudărie. Expoziție temporară*, în *Analele Banatului*, S.N., XII-XIII, 2004–2005, 615–616.
- **Szentmiklosi Al.**, *Materiale aparținând culturii Cruceni-Belegiș descoperite în hotarul localității Dragsina (jud. Timiș)/Materials belonging to the*

Culture Cruceni-Belegiș discovered in the Boundaries of the Locality of Dragsina, Timiș County), în *Analele Banatului*, S.N., XII-XIII, 2004–2005, 111–125.

– **Szentmiklosi Al.**, *Cercetările arheologice de salvare din anul 2005 de la Deta-Dudărie. Raport preliminar de săpătură/Rescue Archaeological Excavations at Deta-Dudărie. Preliminary Report of Excavation*, în *Analele Banatului*, S.N., XII-XIII, 2004–2005, 637–656.

– **Szentmiklosi Al.**, Timoc C., *Cercetările arheologice de la Foeni-Seliște (jud. Timiș). Raport preliminar/Die Archäologische Ausgrabungen von Foeni, Ort Seliște*, în *Analele Banatului*, S.N., XII-XIII, 2004–2005, 657–673.

– O'Shea M.J., Barker W.Al., Sherwood S., **Szentmiklosi Al.**, *New Archaeological Investigations at Pecica-Șanțul Mare/Noi cercetări arheologice la Pecica-Șanțul Mare*, în *Analele Banatului*, S.N., XII-XIII, 2004–2005, 81–109.

– **Szentmiklosi Al.**, *Câmpurile de urne funerare din Banat. Cronica expoziției permanente*, în *Analele Banatului*, S.N., X-XI, 2003–2004 (2004), 555–568.

– **Szentmiklosi Al.**, *Un mormânt de incinerare aparținând culturii Cruceni-Belegiș descoperit la Șag (jud. Timiș)/A Cremation Grave Belonging to Cruceni-Belegiș Culture Discovered at Șag (Timiș County)*, în *Analele Banatului*, S.N., X-XI, 2003–2004 (2004), 81–92.

– **Szentmiklosi Al.**, *An Eneolithic Copper Axe from Semlac (Arad County)*, în *Apulum*, 40, 2003, 59–71.

– **Szentmiklosi Al.**, *Un topor eneolitic de cupru găsit la Semlac (jud. Arad)/Une hache énéolithique en cuivre découvert à Semlac, dép. de Arad*, în *Analele Banatului*, S.N., IX, 2001 (2002), 95–107.

– **Szentmiklosi Al.**, Șeptilici R.M., *A Second Flange-hilted Cutting Sword from Moșnița Veche/O a doua spadă din bronz de la Moșnița Veche, județul Timiș*, în *Analele Banatului*, S.N., IX, 2001 (2002), 109–122.

– **Szentmiklosi Al.**, Uzelac J., Cedică V., *“Dubovac – o necropolă preistorică din Banat”-Expoziție internațională itinerantă*, în *Analele Banatului*, S.N., IX, 2001 (2002), 761–763.

– Medeleț Fl., Rogozea P., **Szentmiklosi Al.**, *Sur la localisation du soi-disant “dépôt de bronzes de Șandra” (com. Biled, dép. de Timiș)*, în *Thraco-Dacica*, XX, 2001.

– **Szentmiklosi Al.**, *Un inel de tâmplă din aur de la Foeni (sec. XI-XII)/A Golden “S”-Shaped Earring from Foeni, Timiș County, XIth-XIIth centuries*, în *Analele Banatului*, S.N., VII-VIII, 1999–2000 (2000), 577–787.

– **Szentmiklosi Al.**, *Câteva morminte plane de incinerare de la sfârșitul epocii bronzului din hotarul comunei Voiteni (jud. Timiș)/Some flat cremation graves from the end of Bronze Age unearthed within the Voiteni commune boundaries, Timiș County*, în *Analele Banatului*, S.N., VI, 1998, 197–207.

– **Szentmiklosi Al.**, *Trei celturi inedite din Banat/Three Unpublished Socketed-Axes from Banat*, în *Analele Banatului*, S.N., V, 1997, 21–25.

– **Szentmiklosi Al.**, *The Itinerant craftsman Beyond the Ethnic. (Some Hypotheses Concerning the Social Status of the Metallurgic Craftsman in Prehistory)*, în *Arhe. Buletin de studii și cercetări studentești de istorie veche, arheologie și epigrafie*, Timișoara, 1995, 18–22.

– **Szentmiklosi Al.**, *Celtul de tip transilvănean în Banat*, în *Buletinul Cercurilor Științifice Studentești*, I, Alba Iulia, 1995, 83–86.